یادداشت

تهران دوازدهمین شهر آلوده جهان

● **ایسنا:** رئیس گروه سلامت هوا و تغییرات اقلیمی وزارت بهداشت، آلودگی هوا را چهارمین علت مرگ‌ومیر و دومین علت بیماری‌هایی نظیر سکته‌های قلبی و مغزی و سرطان‌های ریوی خواند و گفت: شهر تهران از بین ۲۶ شهر آلوده جهان، رتبه ۱۲ را دارد. دکتر عباس شاهسونی، درباره تبعات آلودگی هوا بر سلامت گفت: آلودگی هوا مهم‌ترین فاکتور خطر محیطی است که بر سلامت انسان تأثیر می‌گذارد. آلودگی هوا به‌عنوان چهارمین عامل مرگ‌ومیر و دومین عامل ابتلا به بیماری‌های غیرواگیر مانند سکته قلبی، سکته مغزی و سرطان‌های ریوی در جهان شناخته شده است. به‌طورکلی ۱۷ درصد از کل مرگ‌های ناشی از بیماری‌های غیرواگیر به علت مواجهه با آلودگی هواست. او افزود: مطابق آخرین گزارش سازمان بهداشت جهانی به ترتیب ۳۴ درصد از مرگ‌های ناشی از سکته مغزی، ۲۵ درصد از مرگ‌های ناشی از بیماری‌های ایسکمیک قلبی (IHD) و ۳۶ درصد از مرگ‌های ناشی از سرطان ریه به دلیل مواجهه با آلودگی هوای آزاد است. او ادامه داد: در همین راستا چندی پیش سازمان بهداشت جهانی یک کنفرانس جهانی با مشارکت ۹۰ کشور برگزار کرد. طبق گزارش‌های این کنفرانس هفت میلیون انسان بر اثر آلودگی هوا جان خود را از دست می‌دهند و به‌طورکلی از هر ۱۰ مرگی که رخ می‌دهد، یک مورد مرگ ناشی از آلودگی هواست. همچنین ۹۰ درصد از مردم جهان در مناطقی زندگی می‌کنند که میزان غلظت آلاینده‌های موجود در هوا در این مناطق از رهنمود سازمان جهانی بالاتر است. افرادی که در شهرهایی با غلظت آلاینده بیش از ۲۲ میکروگرم در مترمکعب زندگی می‌کنند، مانند آن است که روزانه یک تا دو سیگار مصرف می‌کنند. شاهسونی با بیان اینکه بررسی‌ها نشان می‌دهند که روزهای هوای پاک شهر تهران امسال در این مقطع زمانی در مقایسه با سال گذشته، افزایش یافته است، افزود: این در حالی است که همچنان غلظت آلاینده‌های هوا در تهران سه برابر رهنمود سازمان بهداشت جهانی است؛ چراکه طبق رهنمود سازمان بهداشت جهانی، میزان غلظت ذرات معلق کوچک‌تر از ۲.۵ میکرون باید ۱۰ میکروگرم در مترمکعب باشد. رئیس گروه سلامت هوا و تغییرات اقلیمی وزارت بهداشت افزود: در همین راستا سازمان بهداشت جهانی در کنفرانس آلودگی هوا، با همکاری بانک جهانی و چند سازمان بین‌المللی، کمپینی با نام تنفس زندگی راه‌اندازی کرده است. هدف این کمپین این است که کشورها و شهرهایی که به آن پیوسته‌اند، بتوانند تا سال ۲۰۳۰ کیفیت هوای تنفسی ساکنان در کشور یا شهر مدنظر را به مقادیر رهنمود سازمان بهداشت جهانی برسانند. رئیس گروه سلامت هوا و تغییرات اقلیمی وزارت بهداشت با بیان اینکه اگر مردم همکاری کنند، می‌توان با اجرای طرح‌های جدید، میزان آلودگی هوا را کاهش داد، گفت: آلودگی هوا، تمام جوامع به‌ویژه کودکان را تحت تأثیر قرار می‌دهد. کودکان جزء نسل آینده کشور و گروه‌های حساس هستند و عوارض آلودگی بر کودکان مثل کاهش وزن زمان تولد، افزایش اختلالات طیف اُتیسم، بیش‌فعالی، کاهش رشد مغز، افزایش عفونت‌های حاد دستگاه تحتانی تنفسی، تشدید علائم آسم و افزایش بروز سرطان خون (لوسمی) کاملا شناخته شده است. سالانه به طور تقریبی ۶۰۰ هزار کودک زیر پنج سال در دنیا به علت مواجهه با آلودگی هوا جان خود را از دست می‌دهند. از هر چهار مرگی که در کودکان زیر پنج سال رخ می‌دهد، یک مورد مرگ به علت عوامل محیطی است.

عکس: نرگس جودکی

«حکایت بلوچ» محمود زندمقدم رونمایی شد

آینه گوشه‌نشینان

ایمان پاک‌نهاد: گوش چپش درد یکنواختی دارد. درد گاه بی‌هوا بالا می‌رود و به سردرد می‌زند. می‌گوید یادگار سال‌هایی است که پشت فرمان جیپ می‌نشسته و خاک از صحراها و بیابان‌های بلوچستان بلند می‌شده و توی گوشش خانه می‌کرده است. دست‌هایش همیشه سرخ و سرد است؛ ترک‌خورده از سرمای شب‌های جاده. ساعت ۱۰ صبح ۱۴ آبان دو نفر همین دست‌های سرد را گرفته بودند تا محمود زندمقدم را در ۸۰سالگی به کتابخانه ملی ببرند. قرار بود از «حکایت بلوچ» هفت‌جلدی‌اش رونمایی شود و به پاس ۵۰ سال عمری که برای توسعه بلوچستان گذاشته، از او تقدیر کنند.

محمود زندمقدم آن روز هم به سیاق هر روز، پنج صبح بیدار شده و تا ۵:۴۵ شعر از بر خوانده بود؛ نوبت قصیده‌ای از سعدی بود. بعد از اینکه در پاک‌سازی‌های انقلابی او را از مدیرکلی برنامه‌وبودجه سیستان‌وبلوچستان و ریاست مرکز پژوهش‌های خلیج‌فارس و دریای عمان کنار گذاشتند، ۴۰ سال است همین کار را می‌کند؛ راهی برای کنارآمدن با تنهایی. در ۴۰ سال گذشته، دومین روزی بود که محمود زندمقدم نه در بلوچستان بود و نه در همنشینی با رودخانه و کوهستان درکه. بار نخست، دو سال پیش بود که علی دهباشی توانست رضایت او را بگیرد تا در صبح پنجشنبه‌ای با حاضران در کتاب‌فروشی آینده گفت‌وگو کند؛ اما آن روز در اندیشگاه کتابخانه ملی محسن گودرزی جامعه‌شناس، فؤاد نظیری شاعر و نهال نفیسی انسان‌شناس آمده بودند تا از «حکایت بلوچ» بگویند و از محمود زندمقدم که در دهه ۴۰ دکترای برنامه‌ریزی منطقه‌ای‌اش را از انگلیس گرفت.

محمود زندمقدم را کسی جز اهل اندیشه و کتاب نمی‌شناسد. در سال‌های نخست دهه ۷۰، «کلک» دهباشی پرونده‌ای درباره «حکایت بلوچ» و محمود زندمقدم منتشر کرد. در آن صفحات، شاهرخ مسکوب، احمد اشرف و خیلی‌های دیگر درباره این کتاب نوشتند که تازه جلد اول و دوم آن منتشر شده بود. فؤاد نظیری هم نخستین‌بار با خواندن یادداشت مسکوب با این اثر آشنا شد و در مراسم بزرگداشت به همین موضوع اشاره کرد؛ شاعر و مترجمی که ترجمه‌هایش از شکسپیر و لورکا را پیش‌تر خوانده‌ایم؛ «در سال‌های ۷۰ نقدی خواندم از زنده‌یاد شاهرخ مسکوب -دریغا که همه زنده‌یاد شدند- بر کتابی با عنوان «حکایت بلوچ» که در آن زمان فقط دو جلدش به همت و سرمایه نویسنده‌اش منتشر شده بود. نقدی دقیق و تحلیلی و درعین‌حال ستایشگرانه با همان نثر درخشان و بی‌مانند مسکوب، نشان می‌داد آن کتاب کاری خُرد نیست که چنان خواجه بر آن مهر تأیید زده بود».

نظیری حین سخنرانی به محمود زندمقدم نگاه می‌کرد که با پتویی روی زانوها، در ردیف نخست نشسته بود؛ با ابروهایی اخم‌کرده، به نشان خستگی سال‌های رفته؛ «حکایت بلوچ را به تألیف دکتر محمود زندمقدم گرفتم که نخستین‌بار بود نامش را می‌شنیدم و از او چیزی می‌خواندم. کتاب حیرت‌انگیز بود. حاصل پژوهشی عمیقا کارشناسانه که گام‌به‌گام و سنگ‌به‌سنگ پهنه بلوچستان را پیموده بود و به‌گونه‌ای موشکافانه از دیدگاه جامعه و مردم‌شناسی گرفته تا تاریخ و موقعیت جغرافیایی و ویژگی‌های طبیعی-اقلیمی را به قلم و نثر درخشان و جذاب نگاشته است. خواننده کتاب هر زمان و با هر وسیله‌ای که نویسنده پژوهشگر منطقه را زیر پا می‌گذارد، کنارش نشسته و سفر می‌کند. هم‌پایش می‌رود، می‌آید، می‌خورد، می‌آشامد، شیفته می‌شود، رنج می‌برد و بلوچ و بلوچستان را از ذره‌بین نگاه نویسنده می‌شناسد و می‌پیماید». نظیری حرف‌هایش را با شعری که در مدح زندمقدم و «حکایت بلوچ» سروده بود تمام کرد. پیش از آنکه نهال نفیسی برای سخنرانی بیاید، خبر رسید معاونت فرهنگی وزارت ارشاد، ۱۵۰ دوره از «حکایت بلوچ» و صندوق حمایت از نویسندگان و هنرمندان ۵۰ نسخه از این کتاب را خریداری خواهند کرد. خبر خوبی بود؛ ۷۰ درصد از تیراژ کتاب در دم فروخته شد. نهال نفیسی، استاد دانشگاه و انسان‌شناس، دیگر سخنران مراسم بود که در سالن ۷۰، ۸۰نفری حرف می‌زد: «من از طریق نقد مسکوب توجهم به این اثر جلب شد. دربه‌در دنبال کتاب گشتم و وقتی توانستم پیدایش کنم، مبهوتش شدم و بسیار لذت بردم. حکایت بلوچ توصیف فرد است. خواندن این متن زمان می‌برد تا خواننده بتواند با آن انس بگیرد، ولی وقتی این ارتباط برقرار شد، لذتی بی‌حساب از مطالعه آن خواهد برد».

نفیسی که معتقد بود منابع برای دانشجویان انسان‌شناسی در ایران اندک است، ادامه داد: «به‌عنوان کسی که متولد دهه ۵۰ است و یک دهه از ایران دور بوده و حالا بازگشته تا در ایران انسان‌شناسی تدریس کند، دست خودم را از نمونه‌های موفق خالی می‌بینم؛ اما کاری که حکایت بلوچ انجام می‌دهد، همان کاری است که مردم‌نگاران انجام می‌دهند و نمونه آن زیاد نیست؛ چراکه مردم‌نگاری چیزی فراتر از تکنیک‌های جمع‌آوری داده است؛ مردم‌نگاری نوعی توصیف فربه است؛ یعنی گذاشتن توصیف دقیق از زندگی در بستری که زندگی را قابل فهم و خوانش می‌کند».

سالن پر شده بود. بلوچان هم از بلوچستان آمده بودند تا تقدیری کرده باشند از کسی که نیم‌قرن از زندگی خود را برای آنها و اقلیمشان صرف کرده است. تقدیر از کسی که به قول خودش «در بدویت تاریخ» دانشگاه بلوچستان را بنیان گذاشته است. محسن گودرزی آخرین سخنران است؛ جامعه‌شناسی که سال‌هاست آثار زندمقدم را پیگیری می‌کند؛ «آفاق جزیره قشم»، «شهر نو» و «حکایت بلوچ». می‌گوید: «وجهی که در کار زندمقدم برای من جالب است، صفت مردم‌مداربودن است. در پژوهش‌هایی که انجام می‌شود، ما بیشتر نهادها و واحدهای جمعی را مرکز توجه قرار می‌دهیم. ایشان از آدم‌ها شروع می‌کند و تاریخ فردی را به تاریخ جمعی پیوند می‌زند. این کاری که در آثار دکتر زندمقدم می‌بینیم، شکل کمال‌یافته آن در حکایت بلوچ است و ما از طریق زندگی‌های فردی، تاریخ بلوچستان را می‌فهمیم». ایشان به موضوعات تحقیق خود عشق، انسان‌دوستی و شیفتگی عمیقی دارند و تعبیر متواضعانه خود را به کار می‌برند و خود را قلم‌زن می‌دانند؛ درحالی‌که از نظر من ایشان نقاش هستند. به عبارتی این وجه دوم آن مردم‌مداری است که بر آن تأکید دارم. زندمقدم به مردم صدا می‌دهد؛ چنان‌که ما صدای قربانیان «قلعه» را در کتاب «شهرنو» می‌بینیم». ساعت نزدیک ۱۲ ظهر است. احمد مسجدجامعی نیز خودش را به مراسم رسانده است. از مجموعه هفت‌جلدی «حکایت بلوچ» را که انتشارات دنیای اقتصاد منتشر کرده، رونمایی می‌کنند و به زندمقدم لوح تقدیر می‌دهند. مسجدجامعی گفت: «خوشحالم که از ایشان تقدیر می‌شود؛ اما ناراحتم که این‌قدر دیر». میکروفون را به محمود زندمقدم می‌دهند که توان ایستادن ندارد. روی صندلی دو، سه بیتی می‌خواند: «ای که دستت می‌رسد کاری بکن/ پیش از آن کز تو نیاید هیچ کار، اینکه در شهنامه‌ها آورده‌اند/ رستم و رویینه‌تن اسفندیار، تا بدانند این خداوندان ملک/ کز بسی خلق است دنیا یادگار»؛ نوبت سعدی بود؛ نوبت قصیده‌ای از موعظه‌هایش.

نگاه

آخرین آمار ایدز در ایران و جهان

● **ایسنا:** دبیر علمی کنگره بین‌المللی ایدز با بیان اینکه اپیدمیولوژی بیماری ایدز در سال‌های اخیر از روش ابتلا از طریق اعتیاد تزریقی و سرنگ مشترک به راه انتقال جنسی تغییر یافته است، گفت: آمار مبتلایان به ایدز در ایران بیش از ۶۶ هزار نفر تخمین زده می‌شود. دکتر مسعود مردانی با اشاره به آخرین آمار مرتبط با HIV در دنیا گفت: دراین‌باره، هم خبرهای خوب و هم اخبار بد وجود دارد. اخبار خوب اینکه از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۷ موارد جدید ابتلا به HIV خوشبختانه ۳۴ درصد کم شده و در همین بازه زمانی مرگ‌ومیر ناشی از ایدز ۳۸ درصد کاهش یافته است. او ادامه داد: به نظر می‌رسد از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۷ حدود ۱۱.۴ میلیون نفر به علت شروع بهنگام درمان ضدویروسی ایدز از مرگ نجات یافته‌اند. در بسیاری از کشورها ازجمله استرالیا، کانادا و برخی از کشورهای اسکاندیناوی نیز میزان بروز موارد جدید ایدز به صفر رسیده است. این کشورها به طور رسمی اعلام کرده‌اند که دیگر مشکلی به نام HIV ندارند. مردانی با بیان اینکه آمار ابتلا به HIV در بین زنان و مردان در ایران تقریبا برابر است، اظهار کرد: این وضعیت در حالی به وجود آمده است که در حدود ۲۰ سال پیش این آمار در مردان ۹۰ درصد و در زنان ۱۰ درصد بوده است.

او با اشاره به دیگر آمار مربوط به HIV گفت: تا الان حدود ۳۶.۹ میلیون نفر در دنیا با HIV زندگی می‌کنند و ۱.۸ میلیون نفر تنها در سال ۲۰۱۷ به بیماری ایدز مبتلا شده‌اند. مردانی با اشاره به تغییر اپیدمیولوژی بیماری ایدز در سال‌های اخیر اظهار کرد: شیوع و ابتلا به بیماری ایدز از طریق استفاده از سرنگ‌های مشترک به فرم انتقال مقاربتی تغییر پیدا کرده است که این تغییر ناخواسته جوانان و نوجوانان را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد؛ به‌گونه‌ای‌که درحال‌حاضر عمده بیماران اخیرا مبتلاشده در ایران از راه مقاربت جنسی دچار این بیماری شده‌اند.

مردانی همچنین با اشاره به آمار و شرایط بیماری ایدز با بیان اینکه در ایران بالاتر از ۳۴ هزار نفر مبتلا به ایدز ثبت شده است، اظهار کرد: از این تعداد ۱۶ یا ۱۷ هزار نفر از مبتلایان تحت درمان مداوم قرار دارند؛ ولی دیگران درمانی انجام نداده‌اند یا تحت مراقبت مراکز مشاوره بیماری‌های رفتاری قرار ندارند.

او افزود: متأسفانه تخمین زده می‌شود بالای ۶۶ هزار مورد ابتلا به بیماری ایدز در کشور داشته باشیم که از این تعداد بیش از یک‌سوم افراد از بیماری خود اطلاعی ندارند یا اگر دارند، آن را کتمان می‌کنند که این مسئله از نظر بهداشتی از اهمیت زیادی برخوردار است؛ چراکه همین افراد با انجام مقاربت‌های جنسی با دیگران باعث انتقال بیماری می‌شوند.

مردانی با اشاره به ضرورت و اهمیت برنامه‌ریزی و اقدامات آموزشی دراین‌باره تأکید کرد: اگر به‌سرعت اقدامات آموزشی و پیشگیرانه را آغاز نکنیم، وضعیت بدتر خواهد شد.

ضرورت بومی‌سازی آموزش‌های مهارتی در خلق اشتغال

رضا گرزین . مدیر کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان تهران

بذل توجه به پدیده اشتغال، رکنی اساسی در سیاست‌گذاری اقتصادی کشورها بوده؛ بنابراین می‌توان گفت اشتغال بخشی از پازل توسعه و پیشرفت کشور است. وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، سیاست‌ها و ابزارهای اجرائی آن مانند سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور در این راستا مؤلفه‌های تأثیرگذار مهارت‌آموزی، مهارت‌افزایی و اشتغال هستند؛ به‌طوری‌که می‌توان گفت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای رکن اصلی توسعه ملی در هر کشوری است. نیروی انسانی ماهر که محصول مستقیم آموزش‌های فنی و حرفه‌ای است، علاوه بر رسالت اجتماعی - فرهنگی، بردار اصلی توسعه به شمار می‌آید. از سویی تدوین و طراحی مدل‌های آموزشی مهارتی، یکی از عوامل خیز نظام‌های آموزشی است. برخلاف نگاه کلاسیک که کارکرد آموزش‌های مهارتی را تنها ارائه آموزش می‌داند؛ اما باید مدل‌های آموزشی را که با ملزومات شغلی و بازاریابی در ارتباط‌اند، خلق و ایجاد کرد. مضاف بر این موضوع، سنتزی از مدل‌های آموزشی و بومی‌سازی مدل‌های جهانی با شرایط و ویژگی‌های جغرافیایی، صنعتی و اقتصادی کشور، راهکار مناسبی برای ارتباط بین آموزش‌های مهارتی، اشتغال و بازار کار است؛ بنابراین ارائه مدلی مناسب درباره پیوند بین متغیرهای مذکور، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر در راستای بالندگی آموزش‌های مهارتی و فضای کسب‌وکار است. از سویی یکی از دغدغه‌های اصلی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در سال‌های گذشته، ارائه مدلی مناسب برای ارتباط آموزش‌های فنی و حرفه‌ای با بنگاه‌های اقتصادی-صنعتی و آموزش‌های منتج به شغل بوده است. در این راستا سه مدل جهان‌شمول آموزش‌های مهارتی در این بازه زمانی، رویکرد غالب کشورها درباره آموزش‌های فنی و حرفه‌ای است که با توجه به متغیرهای اقتصادی-اجتماعی و جمعیتی کشورها، تعیین می‌شود. به نظر می‌رسد با توجه به رویکرد خصوصی‌سازی، بذل توجه به بنگاه‌های کسب‌وکار، برون‌سپاری از آموزش، تجاری‌سازی آموزش‌های مهارتی و خرید خدمات آموزشی، مدل اقتصاد بازار «شورای مهارتی» با توجه به نزدیکی آن به تعامل حداکثری با صنوف و اتحادیه‌ها یا سنتزی از این مدل با مدل «دو سطحی» ژرمن، البته با بومی‌سازی مدل‌ها، می‌تواند برای غنی‌سازی آموزش‌های مهارتی، راهگشا باشد.

● **مدل اقتصاد بازار آزاد:** این مدل در انگلستان توسعه پیدا کرده و تمرکز آن، پاسخ‌گویی به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در راستای تقاضای اقتصاد بازار است. این مدل پاسخ مناسبی به خصوصی‌سازی گسترده صنایع اقتصادی و صنعتی در دهه ۱۹۸۰ میلادی و در عرصه سیاست‌گذاری اقتصادی بود. در بریتانیا، شبکه‌ای از شورای مهارتی، نیازهای شغلی و مهارتی صنایع را مشخص و مسیری را به سوی بخش‌های خدماتی و صنعتی مشخص می‌کنند. سیاست‌گذاری عمومی عمده در این مدل، اطمینان از داده‌های اطلاعاتی درباره نیازهای صنعتی است. از سویی، این اطلاعات در سیستم‌های مهارتی و جویندگان کار، تسهیم می‌شود. به طور کلی در این مدل توجه اصلی بر آموزش‌های ضمن خدمت و برنامه‌های کارآموزی است. در این مدل شرکت‌های خصوصی، پیشنهاد نیازهای مهارتی خود را ارائه می‌دهند که این نیازها به علت تقاضامحوربودن، باعث تقویت بیشتر بنگاه‌های اقتصادی می‌شود.

● **مدل بوروکراتیک تنظیم:** در مدل بوروکراتیک تنظیم دولتی که به مدل فرانسه مشهور است، حاکمیت ملی، بازیگر اصلی در نظام آموزشی و تهیه‌کننده اصلی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای است. آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، قسمتی از نظام آموزشی ملی و بودجه آن از طریق آموزش ملی، تأمین می‌شود. در این مدل دولت پاسخ‌گوی اصلی برای سه سطح، عمومی، فنی و حرفه‌ای است و برای رسیدن به صلاحیت حرفه‌ای باید هر سه سطح گذرانده شود. مدل دو سطحی: در این مدل که در کشورهای ژرمن و بسیاری از کشورهای دنیا، متداول است، ترکیبی از بنگاه‌های اقتصادی و صنعتی، بخش خصوصی با مؤسسات دولتی، توأما، متولی آموزش‌های مهارتی هستند. در این مدل، مؤسسات دولتی-خصوصی از سیستم آموزش عمومی مستقل هستند. ساختار سازمانی، ترکیبی از مؤسسات دولتی-خصوصی و معیار آموزش به وسیله هر دو بخش عمومی- خصوصی و بنگاه‌های کسب‌وکار تنظیم می‌شوند.

اما موضوع مهمی که نیاز به توجه دارد و باید مطمح نظر باشد، بومی‌سازی مدل‌ها با توجه به ساختار اقتصادی- اجتماعی کشور است که درحال‌حاضر نظر به تمرکززدایی از مرکز تصمیم‌گیری و تفویض حداکثری به مراکز استانی، باید درصدد ایجاد مدل استقرایی آموزش‌های مهارتی در راستای نیازهای مهارتی و شغلی استان‌ها بود. به طور کلی با توجه به مزیت رقابتی و نسبی استان‌های کشور، مدل‌ها و دستور کارهای متفاوت آموزشی با توجه به سند آمایش سرزمینی و اشتغال و نگاه مهارتی به جغرافیای صنعتی، کشاورزی و اقلیمی، راه برون‌رفت از فقر مهارتی و اشتغال و ایجاد مهارت بهتر، شغل بهتر و زندگی بهتر برای آینده کشور خواهد بود.

جدول ۳۲۵۵ ■ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- پیشتاز دورقمی‌ها- ریاکاری و تزویر- نقره‌ای ۲- لقب امپراتوران روم بود- وسیع و باصفا- در آشپزخانه بیابید ۳- بادپرکن لاستیک- تنظیم کلی موتور با دستگاه الکترونیکی- برگه چاپی ۴- شهری در لرستان- مجله حاوی مدل‌های لباس ۵- شوفر- تحسین فرنگی- نشانه جمع فارسی ۶- ابر نزدیک زمین- شکلی هندسی- نجات‌یافته ۷- الفت- ساقه خوراکی ترش و شیرین- سازی زخمه‌ای ۸- معشوق زیبارو- گیاه نافع برای آلزایمر- پسر مازندرانی ۹- زندانبان- گوشه‌ای در دستگاه شور- چلیک ۱۰- ساحر- آهو- بله روسی ۱۱- علفخواری با ریش دراز- شترمرغ آمریکایی- درنگ نما ۱۲- محل آموختن درس- بار سفر ۱۳- شهری در ایالت تورینگن آلمان- جهانگرد سرشناس فرانسوی که در عصر صفوی به ایران آمد- کیسه پول قدیمی ۱۴- سرگرد قدیم- ماه چهارم سریانی- غذای مجردی ۱۵- مدرک کارشناسی- نوعی پارچه نخی ظریف- عضو رونده.

عمودی:

۱- مهارت در رانندگی- فرشته حامل وحی ۲- شوخی- از هنرمندان رشته موسیقی- بین حنجره و ریه ۳- ایمنی و آرامش- سجده‌کننده- موشواره کامپیوتر ۴- سرافراز- شهری در شهرستان کاشان- نشانه مفعولی ۵- اخطار- نویسندگی ۶- دشمن سرسخت- برانگیختن- دوره تجدید حیات اروپا ۷- نویسنده فرانسوی اثر کاندید- روییدن- منکر وجود خدا ۸- کوزه- ایرادگیر- واحد شمارش لباس ۹- آتشگیره- اقامت‌گزیدن- دختران عرب ۱۰- مستحق- سروته- مذکر ۱۱- فرایند- برجستگی در استخوان ۱۲- قسمتی از دست- ساز خطه خراسان- پدر سام در شاهنامه ۱۳- نوعی نارنگی- از بیماری‌های فصل سرما- نوعی فرش بدون پرز ۱۴- پاک و پاکیزه- ورزش رزمی کره‌ای- رشته‌کوهی در مرکز اروپا ۱۵- باهوش- از تیم‌های فوتبال باشگاهی ایتالیا.

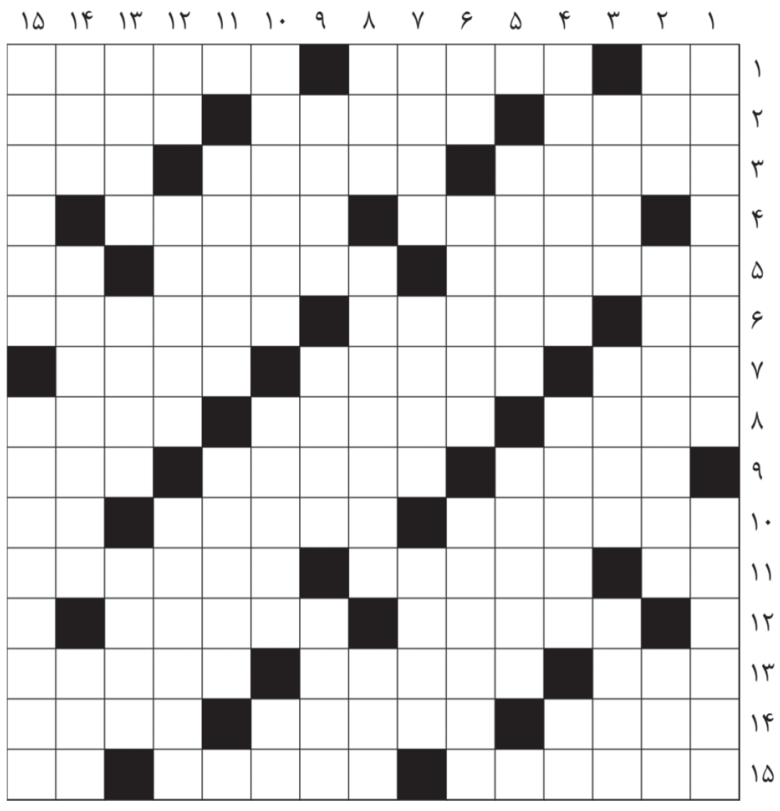

حل سودوکو سخت

۳	۹	۵	۷	۶	۸	۴	۱	۲
۷	۶	۴	۳	۲	۱	۹	۵	۸
۸	۱	۲	۴	۹	۵	۳	۷	۶
۱	۷	۹	۲	۸	۳	۶	۴	۵
۶	۴	۳	۵	۱	۹	۸	۲	۷
۲	۵	۸	۶	۴	۷	۱	۳	۹
۹	۸	۷	۱	۳	۲	۵	۶	۴
۴	۲	۱	۹	۵	۶	۷	۸	۳
۵	۳	۶	۸	۷	۴	۲	۹	۱

حل سودوکو ۲۲۵۰

۱	۵	۶	۸	۴	۷	۲	۹	۳
۲	۸	۴	۳	۱	۹	۷	۵	۶
۳	۹	۷	۶	۵	۲	۱	۴	۸
۵	۶	۳	۲	۸	۱	۹	۷	۴
۷	۴	۲	۵	۹	۶	۳	۸	۱
۸	۱	۹	۷	۳	۴	۶	۲	۵
۶	۷	۱	۴	۲	۸	۵	۳	۹
۴	۲	۵	۹	۶	۳	۸	۱	۷
۹	۳	۸	۱	۷	۵	۴	۶	۲

جدول ۳۲۵۴

سودوکو سخت ۲۲۵۱

زمان پیشنهادی: ۴۰ دقیقه

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

	۴		۸		۶		۳	
				۴	۹			۵
	۱							
۵		۱	۲		۴			۳
۹			۳		۵	۶		۴
							۶	
۳			۶	۲				
	۶		۷		۸		۹	

سودوکو ساده ۲۲۵۱

زمان پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

			۶				۵	
۸			۳				۷	۱
		۵	۲			۸	۴	
		۷		۳		۹		۶
	۵	۱				۳	۸	
۹		۶		۸		۷		
	۷	۸			۱	۵		
۶	۱				۹			۸
	۹				۳			